

Особиста приватна власність у шлюбі

За загальним правилом реєстрація шлюбу є підставою для виникнення спільної сумісної власності подружжя на майно.

У **Сімейному Кодексі України** містяться положення щодо визначенню поняття «особиста приватна власність», якого немає ні в Конституції України, ні в Цивільному кодексі (який визначає основні положення права власності).

Заповіт

– це особисте розпорядження фізичної особи на випадок своєї смерті.

Договір дарування

– це правочин, за яким одна сторона (дарувальник) передає або зобов'язується передати у майбутньому іншій стороні (обдаровуваному) безоплатно майно (дарунок) у власність.

У ст. 57 Сімейного кодексу України зазначено, що особистою приватною власністю дружини та чоловіка можуть бути:

- майно, набуте до шлюбу;
- майно, набуте за час шлюбу, але на підставі договору дарування або в порядку спадкування;
- майно, набуте за час шлюбу, але за кошти, які належали чоловіку/дружині особисто;
- речі індивідуального користування, в тому числі коштовності – навіть тоді, коли вони були придбані за рахунок спільних коштів подружжя;
- кошти, одержані як відшкодування за втрату (пошкодження) речі, яка їй/йому належала, а також як відшкодування завданої їй/йому моральної шкоди;
- страхові суми, одержані нею, ним за обов'язковим або добровільним особистим страхуванням.

Сімейний кодекс встановлює приватну власність на премії, нагороди, які хтось із подружжя отримав за особисті заслуги. Але тут є певні особливості. Якщо суд встановить, що інший із подружжя сприяв своїми діями для їх одержання, то ця особа буде мати право на частку від винагороди.

Майно, набуте до шлюбу, є виключно особистою приватною власністю – реєстрація шлюбу не змінює правового режиму майна, яке було набуте кожним із подружжя раніше. Майно, яке було набуте кожним із подружжя до шлюбу, зберігає режим роздільності незалежно від тривалості шлюбу, навіть якщо цим майном користувався не лише власник, а й другий із подружжя. Проте, зовсім інша річ, коли майно було придбано за час шлюбних відносин.

Як довести, що річ, придбана під час шлюбу одним із подружжя є його особистою власністю?

Передусім варто встановити правовий режим майна, за яким воно є особистою приватною власністю кожного з подружжя під силу шлюбному договору. Він може бути укладений як на початку шлюбних відносин, так і під час перебування сторін у шлюбі та має бути посвідчений нотаріально. У випадках, коли ще «на березі» подружжя не домовилося про укладення шлюбного договору, та якщо постане питання щодо поділу майна подружжя, можуть виникнути суперечності. Оскільки довести, що сторони в усній формі домовилися щодо поділу майна – достатньо складно.

Трапляються випадки, коли один із подружжя відчужує майно, набуте ним до шлюбу (в результаті дарування, приватизації, купівлі тощо) та одночасно з цим придбає іншу нерухомість – але вже у шлюбі. У випадку, якщо на купівлю нерухомості, не додавались кошти, набуті подружжям спільно, майно є особистою приватною власністю чоловіка або дружини, оскільки для його придбання використані особисті кошти, отримані від продажу майна, яке є особистою приватною власністю. Та обставина, що нерухомість придбано у шлюбі, не доводить презумпцію спільної сумісної власності на нього.

Є ще один спосіб надати майну статус особистої приватної власності – вказати у договорі купівлі-продажу, що майно придбано за особисті кошти чоловіка/дружини. І у разі, якщо інший із подружжя надасть свою згоду на придбання цього майна – слід засвідчити обставину придбання нерухомості за особисті кошти.

Також суд може визнати особистою приватною власністю дружини/чоловіка майно, набуте нею/ним за час їхнього окремого проживання у зв'язку з фактичним припиненням шлюбних відносин. Найкращим доказом у такій ситуації є встановлений судовим рішенням факт припинення шлюбних відносин між подружжям. У та-

кому разі, якщо майно придбане у період, окремого проживання воно є особистою приватною власністю того з подружжя, ким воно придбано.

Отже, визнати особистою приватною власністю придбане у шлюбі майно – можливо. Але для цього необхідно докласти багато зусиль та навести обґрунтовані докази, які підтвердять, що ви витратили саме свої особисті кошти (подаровані, напрацьовані тощо) саме на це конкретне майно, незважаючи на те, що його набуття відбувалося у період шлюбу.

Тому рекомендуємо перед купівлею нерухомості обдумувати можливі ризики та убезпечитися від них на майбутнє.

Звертаємо увагу, що цей буклет носить рекомендаційний характер, і вирішення окремих ситуацій потребує консультації зі спеціалістом.

Буклет розроблений в рамках проекту «Розбудова сталої системи доступу до правосуддя та безоплатної правової допомоги в Узинській об'єднаній громаді», що реалізовується за фінансової підтримки Міжнародного Фонду «Відродження».

Буклет містить правову інформацію, актуальну станом на вересень 2021 року

